

Bijbelstudie

Met de Bijbel in goed gezelschap 1

Jakob van Bruggen

Woorden van wie voorop gaan

Wie de Bijbel opent, krijgt gezelschap. Dat lijkt niet zo op het eerste gezicht. Het lijkt alsof je juist heel alleen bent met jezelf wanneer je bladert in het grote boek. Sluit je je als lezer niet af van anderen om op te gaan in dat boek?

En toch: wanneer je dit doet, zul je opeens worden opgenomen in een lange rij van mensen. Een lange rij die voor je uitgaat. Een rij van profeten en apostelen, heiligen en zondaren, mannen en vrouwen. Ze gingen je voor en velen van hen wachten nu op je in de hemel. Zelf vorm je als bijbellezer in de 21ste eeuw de achterhoede. Je loopt achterin in die lange rij die al voor je is uitgegaan. En al lezende kom je in goed gezelschap.

Door de Bijbel te openen leggen wij immers contact met hen die ons voorgingen. In de voorste gelederen trok Abraham met Sara en Isaak: zij reisden in geloof. En daarachter ging Mozes ons voor als de grote zegsman van de Allerhoogste. Dan komt David die een koning werd naar Gods hart. En de dan volgende lange rij bestaat uit profeten, die ons steeds weer het woord van Mozes' God op het hart bonden. De grootste van die profeten is Johannes de Doper: onthoofd en verheerlijkt. Toen verscheen Gods eigen Zoon, genezend, reddend en richtend. Voor ons uit ging Hij de hemel binnen totdat Hij terugkomt. Zijn apostelen en profeten kwamen naar ons toe op hun weg naar de volken en naar het nieuw Jeruzalem. En al deze getuigen, van de aartsvaders tot de apostelen, zijn vandaag zo levend als u en ik!

Het is een groot wonder dat de stemmen van al deze mensen en ook van Gods mensgeworden Zoon niet zijn verwaaid in de tijd. God zorgde dat hun woorden en werken werden opgeschreven. En die draad van de letters en de stemmen verbindt ons met hen daarboven, eens beneden. Wij openen de Bijbel en zoeken contact met hen via dit zendstation. Wie de Bijbel opent, moet omhoog kijken. Dan weet je je opeens in goed gezelschap.

Bijbellezen brengt in contact met voorgangers

De Bijbel die we openen lijkt maar één boek. Wel dik, maar door het dundrukpapier heb je toch aan één hand genoeg om dat boek vast te pakken. En wat heb je dan in die ene hand? Geen boek, maar een hele bibliotheek! De Bijbel is een bundeling van al de geschriften die door onze voorgangers geschreven zijn of die over hen handelen. Die bundel heet vandaag 'Bijbel'. Dat is tegenwoordig een enkelvoudig woord dat ook een meervoud kent: bijbel en bijbels, boek en boeken. Maar van huis uit was het een meervoudig woord. U leest dat op de voorpagina van de Statenvertaling: 'Biblia: dat is al de canonicke boeken van het Oude en het Nieuwe Testament.' En onze geloofsbelijdenis gebruikt in de artikelen 2-7 zelfs nooit het enkelvoudige woord 'Bijbel', maar ze spreekt over een meervoud van geschriften (Wij ontvangen al deze boeken, en deze alleen, als heilig en canonic, art. 5).

Bijbellezen is daarom niet hetzelfde als 'een boek lezen'. Bijbellezers hebben een bibliotheek in handen. Zij moeten het ene boek leren onderscheiden van het andere, de poëzie van de profetie, de geschiedenis van de brief. Dat vraagt meervoudig lezen van diverse Geschriften. Dat vergt het maken van onderscheid en het ontdekken van samenhang. Omgaan met de Schriften maakt je

ervan bewust hoe gevarieerd de bonte stoet is van mensen die ons voorgingen en van wie woorden en daden ons zijn nagelaten.

Vaak vergeten christenen dit bijzondere van de bibliotheek Bijbel. Dan wordt 'de Bijbel' gelezen als was het een eenvormig document (een codex) met gelijkwaardige uitspraken en zinnnetjes. Dan gaan we regels lezen, stukje bij beetje. Alsof de Bijbel een cake is waarvan alle plakjes die je er afsnijdt, gelijk zijn. Alsof het genoeg is om 'de radio aan te zetten' terwijl je juist nadat de radio is aangezet, moet afstemmen op de afzonderlijke stations met elk hun eigen karakter en programma.

Lezen in een bibliotheek

Voor bibliotheek-lezen is het heel erg nodig om te erkennen dat de verschillende boeken diverse tijden, auteurs en omstandigheden hebben (de situationele context). Historisch lezen is ook altijd aandacht hebben voor de 'tijd vanwaar' een boodschap, een spreuk, een profetie, een bundel komt. Zoek in het boek dat Bijbel heet de bibliotheek en vind in die bibliotheek het gezelschap van vele heiligen die voor ons uit zijn gegaan!

Iedere bijbellezer weet dit ergens ook wel. Het is te voor de hand liggend om het niet te beseffen. Maar in de praktijk van Lezen in een bibliotheek het bijbelgebruik vergeten we dit nog wel eens. Hier ligt dan ook de voornaamste helpfunctie van de exegetische wetenschap voor de medechristenen bij hun bijbellezen.

Bijbeluitlegging en preek moeten de christenen terugleiden in de historische ruimte van 'daar en toen', waar de stemmen klonken en de daden Gods zich voltrokken. En als christenen moeten we ook gediend zijn van zulke hulp, en die niet vlug voorbijlopen omdat 'we het zelf wel even kunnen opzoeken in ons bijbeltje'.

Wanneer je het boek opent, kijk dan eerst even terug voordat je gaat lezen. Onze hoogste apostel Petrus zegt: 'Denk aan de woorden die door de heilige profeten tevoren gesproken zijn, en aan het gebod van uw apostelen van de Here en Heiland' (2 Petr. 3:2). In katholieke kerken zien we langs de muur of in de ronding van een koepel daarboven vaak een ring van hemelse getuigen. Die beelden herinneren ons eraan dat wij 'een grote wolk van getuigen rondom ons hebben' (Hebr. 12:1). We hebben niet een dood boek, maar we staan in verbinding met een wolk van getuigen door wie God in de voorbije tijden op allerlei wijzen en manieren tot ons sprak (Hebr. 1:1). We komen in goed gezelschap wanneer we gaan bijbellezen!

Bijbellezen neemt ons op in een lange geschiedenis

De stoet die voor ons uitging was lang. De looptijd van de Bijbel is anderhalf millennium! Via de verzameling heilige geschriften in deze bibliotheek word je zélf ook opgenomen in een lange geschiedenis. De boeken zijn de jaloezieën waar je doorheen kijkt naar een bonte en kleurige veelheid van gebeuren. Deze geschiedenis heeft beweging, lengte en verandering.

Adam is eerst geschapen, daarna Eva. Eva zondigde als eerste. Maar Adam verzuimde haar te corrigeren. Toch is het Bijbellezen neemt ons op in een lange geschiedenis later juist een vrouw die als enige Jezus zalfde als voorbereiding op zijn begrafenis. Er valt veel te zien en te beleven de weg is langer dan Adam of Eva of David! En er zijn ook bochten in de weg en toppen.

Zo laat de evangelist Matteüs zich gezeggen door een engelenwoord tot zijn oudere tijdgenoot Jozef uit Nazaret. Een woord dat in Jozefs oren klonk toen zijn ondertrouwde vrouw Maria zwanger was van de heilige Geest. Een engelenwoord dat zelf op zijn beurt ook weer teruggreep op Jesaja, eeuwen eerder: Jezus is de Immanuël, noem Hem zo op aarde! Nadenkend over die

vroegere beloften heeft deze evangelist zijn boek over zijn heiland geschreven voor Joden en Grieken.

Saulus de vervolger leerde na zijn roeping opnieuw en onbevungen nadenken over het Oude Testament. Hij gaat ons nu voor en leert ons het Oude Testament te lezen vanaf de belofte aan Abraham, naar de wet die er tussenkomt bij Mozes, naar het evangelie van de Geest van Christus aan het einde van de tijden, en dan naar de openbaarwording van de kinderen van God bij het einde van deze wereld. In het einde van de tijden, zo beseft Paulus, is een eeuwenlang verzwegen mysterie geopenbaard: de menswording van Gods Zoon. De geschiedenis in de Bijbel is een oplopende lijn, ondanks alle inzinkingen. Deze geschiedenis leidt door bergen en dalen naar een ongekende climax. Zelfs de schriftgeleerde Paulus kan het amper bevatten. Bij ons lezen moeten we het 'eerder' en 'later' (het 'verdwijnde' en het 'blijvende') in rekening brengen en leren begrijpen. En ook het toekomstige!

Gods ene geschiedenis maakt van de Schriften een eenheid

Het 'latere' in de Bijbel is niet een vervanging van het eerdere, zodat dit eerdere alle betekenis verliest en weggegooid kan worden. De Bijbel is geen drietrapsraket: het evangelie komt niet in de plaats van Mozes, maar vervult wel wat nog openstond in die wet. Zo groeit de Bijbel aan omdat de geschiedenis groeit naar de voltooiing.

Deze diepere eenheid van zoveel geschriften is uniek. Dit kan alleen omdat de diverse stadia van de geschiedenis passen in één plan van één eeuwige God. Op aarde hangt je jeugdverhaal ook al samen met de toespraak die je vader houdt op je trouwdag. De familiealbums met foto's worden bewaard vanaf de babyfoto's tot en met de trouwfoto's: ze liggen, ondanks alle stadia daartussen, toch in elkaars verlengde. Zo is God niet bezig af te breken voor nieuwbouw, maar Hij werkt aan een vervulling en verheerlijking (glorificatie) van de geschiedenis, waarbij alle vorige onderdelen, al zijn ze geringer, hun betekenis en plaats krijgen. Alles uitlopend op de tijd van het Lam en op de tijd waarin God alles zal zijn in allen, omringd door heiligen, profeten, martelaars en martelaressen, serafijnen en cherubijnen.

De Schriften geven ons zicht op God de Almachtige in zijn handelen met ons door de eeuwen heen: de brief aan de Hebreëen is er bijna helemaal aan gewijd. In artikel 2 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis belijden we dat de schaduwachtige eredienst van het oude verbond heeft afgedaan met de komst van Christus. Maar daarmee is het Oude Testament niet onbelangrijk geworden. We maken, zoals dit artikel zegt, 'nog gebruik van de getuigenissen uit de Wet en de Profeten om ons in het Evangelie te bevestigen, en ook om overeenkomstig Gods wil ons leven in alle eerbaarheid in te richten tot zijn eer'. Het Oude Testament vertelt ons niet precies hoe wij ons leven moeten inrichten in de 21ste eeuw, maar het helpt ons geweldig bij onze opdracht om zelfstandig ons leven in te richten tot zijn eer! Aartsvaders en profeten vormen samen met apostelen en evangelisten het goede gezelschap dat zich schaart rond het Lam en waarbij wij ons voegen wanneer we de Bijbel openen.

Lezen wordt zingen

Deze boeken van de Bijbel leven bij de gratie van Gods voortgaande werk in deze wereld! Daarom past ons eerbied bij het bijbellezen. We treden de wereldzaal binnen waarin inmiddels vele heiligen zijn verzameld. We horen hun stemmen, hun liederen. Het boek tilt ons op: we laten het

papier achter ons en komen in verrassend gezelschap. Ons lezen wordt langzaam maar zeker: meezingen met die velen die ons voorgingen. Een cantorij die volgt.

*De heiligen, ons voorgegaan,
hebben hier niets verworven,
maar zijn aan 't einde van hun baan
als vreemdeling gestorven.
Maar zij geloofden dat Gods hand
die hen tot daar geleid had
in 't beter, hemels vaderland
een stad voor hen bereid had.*

*Geprezen zij zijn naam!
Hij deed hen veilig gaan!
Komt, zingen wij tezaam
met alle heiligen!*

*Zij trokken uit als Abraham,
door God de Heer geroepen
zonder te weten waar hij kwam,
om 't land van God te zoeken.
Zij zijn gestorven in zijn naam
en hebben niets geweten
dan dat Hij had gezegd: Ik schaam
mij niet uw God te heten.*

*Geprezen zij zijn Naam!
Hij deed hen veilig gaan!
Komt, zingen wij tezaam
met alle heiligen!*

*Die van de aarde vrijgekocht
nu rusten van hun werken,
zij spreken en getuigen nog
om ons geloof te sterken,
dat wij omgeven door de wolk,
de weg ten einde lopen,
één met het heilig trekkend volk
in liefde en in hope.*

*Geprezen zij zijn Naam!
Hij deed hen veilig gaan!
Komt, zingen wij tezaam
met alle heiligen!*

(Liedboek 10)